

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 maja 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 20 kwietnia 2017 roku odmówił R. J. prawa do wypłaty odsetek. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że odsetki za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia lub jego wysokości ustala się w razie niedotrzymania ustawowego terminu na wydanie decyzji uwzględniającej orzeczenie organu odwoławczego lub w przypadku orzeczenia przez Sąd odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczenia. Zakład Ubezpieczeń Społecznych stanął na stanowisku, iż brak jest podstaw do wypłaty odsetek, ponieważ decyzja z dnia 23 marca 2017 roku o przyznaniu nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego została wydana z zachowaniem ustawowego terminu – w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 31 stycznia 2017 roku oraz Sąd nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustalaniu i wypłacie renty.

/decyzja - k. 45 plik III akt ZUS/

W dniu 6 maja 2017 roku R. J. złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę, poprzez zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz odsetek ustawowych od nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego przyznanego na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 31 stycznia 2017 roku od dnia 1 kwietnia 2016 roku do dnia 28 lutego 2017 roku.

/odwołanie – k. 2 –4/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 14 czerwca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wskazał także, że decyzją z dnia 23 marca 2017 roku Zakład wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 31 stycznia 2017 roku przyznał wnioskodawczyni prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego od dnia 1 kwietnia 2015 roku, tj. od daty określonej w wyroku, a należne wyrównanie za okres od dnia 1 kwietnia 2016 roku do dnia 28 lutego 2017 roku przekazał na rachunek banku. Wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 31 stycznia 2017 roku wpłynął do ZUS w dniu 28 lutego 2017 roku i stał się prawomocny w dniu 15 marca 2017 roku. Prawomocny wyrok Sądu Okręgowego był ostatnią okolicznością do wydania decyzji. Decyzja została wydana w dniu 23 marca 2017 roku, tj. w okresie krótszym niż 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

/odpowiedź na odwołanie - k. 7-7 odwrót/

Na rozprawie w dniu 6 listopada 2017 roku strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie. Wnioskodawczyni podtrzymała odwołanie oraz oświadczyła, że wyrównanie świadczenia kompensacyjnego za okres od dnia 1 kwietnia 2016 roku do dnia 31 marca 2017 roku otrzymała w dniu 29 marca 2017 roku. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

/stanowiska wnioskodawcy i pełnomocnika ZUS – k.16/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni R. J. w dniu 12 kwietnia 2016 roku złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wnioski o ustalenie prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

/wniosek – k.1-6 plik III akt ZUS/

Decyzją z dnia 29 kwietnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 8 kwietnia 2016 roku odmówił R. J. prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. W uzasadnieniu podniesiono, że świadczenie kompensacyjne może być przyznane tylko takiemu nauczycielowi, który ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o to świadczenie, pozostawał w stosunku pracy na stanowisku nauczyciela w placówkach

wymienionych w art.2 pkt.1 ustawy z dnia 22 maja 2009 roku o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Jeżeli więc po ustaniu tego stosunku pracy, a jeszcze przed zgłoszeniem tego wniosku nauczyciel podjął inne zatrudnienie lub działalność, nie może nabyć prawa do świadczenia kompensacyjnego. Prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego przysługuje osobie, która po rozwiązaniu stosunku pracy, a przed przejściem na świadczenie, nie wykonuje żadnej pracy, ani też nie prowadzi pozarolniczej działalności. Pod pojęciem „nie wykonuje żadnej pracy” – należy rozumieć niewykonywanie przez nauczyciela pracy lub działalności objętej obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (np. umowy zlecenia). Organ rentowy wyjaśnił, że wnioskodawczyni nie nabyła prawa do świadczenia kompensacyjnego, gdyż ostatnio przed zgłoszeniem wniosku nie pozostawała w stosunku pracy zawartym z jednostką, o której mowa w art.2 pkt.1 ww. ustawy. Z dokumentacji zgromadzonej w sprawie wynika, iż była zatrudniona na umowę zlecenie jako wykładowca w Wyższej Szkole (...) w Ł., tj. w jednostce nie wymienionej w art.2 ust.1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych.

/decyzja k. 14 plik III akt ZU/

Od powyższej decyzji R. J. odwołała się w dniu 23 maja 2016 r. do Sądu Okręgowego w Łodzi wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. W uzasadnieniu podniosła, że nie ma żadnych podstaw prawnych do przyjęcia, że warunkiem koniecznym nabycia nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego jest wykonywanie przez osobę zainteresowaną pracy nauczyciela bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku o świadczenie.

/odwołanie k. 2 – 5 akt VIII U 1278/16/

Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2016 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt VIII U 1278/16 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał R. J. prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego od dnia 1 kwietnia 2016 roku. Sąd Okręgowy podniósł, że nauczyciel ubiegający się o przyznanie nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, który spełnia przesłanki wymienione w art.4 ust. 1 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2009 roku o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, aby nabyć prawo do tego świadczenia, zobligowany jest rozwiązać stosunek pracy wyłącznie z jednostkami wymienionymi w art. 2 pkt. 1 tej ustawy. W tym stanie rzeczy w ocenie Sądu, nie można pozbawiać ubezpieczonej prawa do świadczenia wyłącznie z powodu kontynuowania po rozwiązaniu nauczycielskiego stosunku pracy umowy cywilnoprawnej z jednostką nie wymienioną w art.2 pkt.1 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, tj. z Wyższą Szkołą (...), skoro w dniu rozwiązania stosunku pracy nauczycielskiej, tj. 31 marca 2016 roku wnioskodawczyni bezsprzecznie spełniała wszystkie przesłanki do przyznania nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. W przypadku świadczeń z ubezpieczeń społecznych przysługują one z mocy prawa – po spełnieniu warunków określonych w przepisach. Oznacza to, że dla nabycia przez wnioskodawczynię prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego nie może mieć znaczenia ostatni okres zatrudnienia (ten który ustał wskutek upływu umowy cywilno – prawnej z jednostką nie wymienioną w art. 2 pkt. 1 cytowanej ustawy) skoro przesłanki nabycia prawa do tego świadczenia spełniła ona już, w związku z ustaniem poprzedniego zatrudnienia w Kolegium Nauczycielskiego w Z. z dniem 31 marca 2016 roku.

/wyrok z dn. 31.01.2017 r. z uzasadnieniem - k. 161, k. 163-168 załączonych akt o sygn. VIII U 1278/16/

Odpis powyższego wyroku z uzasadnieniem wraz z aktami rentowymi organ rentowy otrzymał w dniu 28 lutego 2017 roku.

/potwierdzenie odbioru – k. 172 załączonych akt o sygn. VIII U 1278/16/

Decyzją z dnia 23 marca 2017 roku wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 31 stycznia 2017 roku organ rentowy przyznał R. J. prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego od dnia 1 kwietnia 2016 roku, tj. od daty określonej w wyroku. Należność za okres od dnia 1 kwietnia 2016 roku do dnia 28 lutego 2016 roku Zakład przekazał na rachunek bankowy wnioskodawczyni w dniu 29 marca 2017 roku. Zakład ustalił stały termin płatności renty – 10 dnia każdego miesiąca.

/bezsporne, a nadto decyzja k. 42-43 plik III akt ZUS/

Pismem z dnia 20 kwietnia 2017 roku R. J. wniosła o naliczenie odsetek od wyrównania renty.

/ pismo – k. 44-44odwrot plik III akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 2 maja 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 20 kwietnia 2017 roku odmówił R. J. prawa do wypłaty odsetek. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że odsetki za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia lub jego wysokości ustala się w razie niedotrzymania ustawowego terminu na wydanie decyzji uwzględniającej orzeczenie organu odwoławczego lub w przypadku orzeczenia przez Sąd odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczenia. Zakład Ubezpieczeń Społecznych stanął na stanowisku, iż brak jest podstaw do wypłaty odsetek, ponieważ decyzja z dnia 23 marca 2017 roku o przyznaniu nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego została wydana z zachowaniem ustawowego terminu – w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 31 stycznia 2017 roku oraz Sąd nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustalaniu i wypłacie renty.

/decyzja - k. 45 plik III akt ZUS/

Powyzszy stan faktyczny był w sprawie niesporny, nadto Sąd Okręgowy ustalił go na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych i w aktach sprawy o sygnaturze akt VIII U 1278/16.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie wnioskodawczynie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1778), jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z przepisem art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku Nr 1383), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

Stosownie zaś do ust. 1a wyżej zacytowanego przepisu w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Jak wskazał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 19 stycznia 2012 roku, III AUa 1549/11 (LEX nr 1124837), wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę.

O winie organu rentowego rodzącej odpowiedzialność za nieustalenie prawa do świadczenia (a w zasadzie nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia) można mówić jedynie wówczas, gdy w

oparciu o dostępne temu organowi dowody (w szczególności zgromadzone w aktach rentowych) można jednoznacznie rozstrzygnąć o przysługiwaniu zawnioskowanego świadczenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 16 kwietnia 2013 roku, III AUa 1460/12, LEX nr 1311965).

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe prowadzi do wniosku, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie wnioskodawczyni nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Organ rentowy wskazywał, że decyzja wydana została w terminie ponieważ datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności w sprawie była data wpływu do oddziału wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi. Sąd nie podziela takiej wykładni przepisu art. 118 ust 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Według Sądu przepis ten stanowi, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności koniecznej do wydania decyzji uznaje się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia sądu, o ile za nieustalenie tych okoliczności odpowiedzialności nie ponosi organ rentowy. Takie stanowisko wyraził też Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 września 2007 roku sygn. P 11/07.

Ubezpieczona domaga się odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia kompensacyjnego. W sprawie o sygn. akt VIII U 1278/16 okolicznością sporną była kwestia zastosowania przepisów prawa – co szeroko omówione zostało przez Sąd Okręgowy w Łodzi w wyroku z dnia 31 stycznia 2017 roku. W ocenie Sądu, organ rentowy po wpływie wniosku odwołującej mógł prawidłowo zastosować przepisy prawa, zaś ich błędne zastosowanie jest okolicznością obciążającą ZUS. Wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia, w sytuacji gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r, sygn. akt I UK 159/04, OSNP nr 19/2005, poz. 308). Ubezpieczona wykazała wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie świadczenia kompensacyjnego, zaś organ rentowy w sposób niewłaściwy zinterpretował przepisy prawa.

Zgodnie § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Z 1999 roku, nr 12, poz. 104) odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5.

Według ust 2. okres opóźnienia w ustaleniu prawa do świadczeń i ich wypłacie, dla których przepisy określające zasady ich przyznawania i wypłacania przewidują termin na wydanie decyzji, liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji.

Zgodnie z ust 4. okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń okresowych liczy się od dnia następującego po ustalonym terminie ich płatności.

Wniosek o świadczenie kompensacyjne wnioskodawczyni złożyła w dniu 8 kwietnia 2016 roku i w ciągu miesiąca wniosek ten powinien być rozpoznany przez organ rentowy (art. 35 § 1 i 3 k.p.a. w związku z art. 180 § 1 k.p.a.). Mając także na uwadze treść art. 118 ust. 1 art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, uznać należy, że organ rentowy pozostaje w opóźnieniu w zapłacie świadczenia kompensacyjnego za miesiąc kwiecień 2016 roku dopiero od dnia 9 czerwca 2016 roku. Natomiast już za pozostałe miesiące pozostaje w opóźnieniu od 11 – go dnia każdego miesiąca, mając na względzie, iż termin płatności świadczenia kompensacyjnego ustalono na 10 – każdego miesiąca.

Reasumując, w tym stanie faktycznym i prawnym, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję z w ten sposób, że przyznał skarżącej prawo do wypłaty odsetek od wyrównania świadczenia kompensacyjnego za okresy:

- od dnia 1 kwietnia do dnia 30 kwietnia 2016 roku - od dnia 9 czerwca 2016 roku do dnia 28 marca 2017 roku (wyrównanie świadczenia nastąpiło w dniu 29 marca 2017 roku),

- od dnia 1 maja 2016 roku do dnia 28 lutego 2017 roku od dnia jedenastego każdego miesiąca od kwoty wyrównania renty za dany miesiąc do dnia 28 marca 2017 roku.

Wbrew twierdzeniom Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, brak zamieszczenia w sentencji wyroku orzeczenia o przyznaniu wnioskodawczyni prawa do świadczenia kompensacyjnego nie pozbawia ubezpieczonej możliwości ubiegania się o odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Zgodnie bowiem z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych, brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., I UZP 2/11, OSNP 2011/19-20/255, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 listopada 2013 r., III AUa 317/13, Legalis nr 747070 oraz z dnia 9 maja 2013 r., III AUa 1700/12, Legalis nr 732616, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 września 2012 r., III AUa 424/12, Legalis nr 733870, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 2 października 2012 r., III AUa 485/12, Legalis nr 733157). Jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 24 marca 2011 roku, I UZP 2/11 (OSNP 2011/19-20/255), w wyniku nowelizacji ustawy emerytalno- rentowej aktem zmieniającym z dnia 23 stycznia 2009 roku (chodzi o ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, Dz. U. z 2009 r. Nr 42, poz. 338) ustawodawca nie tylko sprecyzował treść art. 118 ust. 1a przez stwierdzenie, iż dniem wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji jest dzień wpływu prawomocnego orzeczenia sądu tylko wówczas, gdy organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie tej okoliczności, ale i nałożył na sąd przyznający prawo do świadczenia obowiązek rozstrzygnięcia z urzędu o tej odpowiedzialności, tj. rozstrzygnięcia zarówno stwierdzającego taką odpowiedzialność, jak i jej brak. Niezamieszczenie tej treści rozstrzygnięcia w sentencji wyroku nie jest jednak równoznaczne z orzeczeniem negatywnym i nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w zakresie wskazanym w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS, wypożyczając akta rentowe.

11.12.2017r.